

Οι Πορφυρογέννητοι - πώς γινόταν η ανάρρηση στο θρόνο

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Πορφυρή αίθουσα ονομαζόταν η αίθουσα τοκετού των βυζαντινών ανακτόρων (επειδή είχε κτιστεί με πορφυρές πλάκες), και οι γεννηθέντες στην αίθουσα της Πορφύρας ονομάζονταν Πορφυρογέννητοι.

Το επίθετο Πορφυρογέννητος έλκει την καταγωγή του από την αίθουσα της Πορφύρας. Αυτή ήταν ένα ειδικά σχεδιασμένο δωμάτιο επενδυμένο με πορφυρίτη, τον πορφυρό πολύτιμο λίθο ή ντυμένο με πορφυρά μεταξωτά υφάσματα, που κατασκευάστηκε μέσα στο Μεγάλο Παλάτιο πριν το 750. Τη χρονιά εκείνη η Ειρήνη, σύζυγος του Κωνσταντίνου του Ε΄, γέννησε ένα αγόρι που πήρε το όνομα του παππού του, Λέοντα. Αργότερα του δόθηκε η προσωνυμία <<Πορφυρογέννητος>>. Ήταν το πρώτο αυτοκρατορικό παιδί που γεννήθηκε στην πορφυρή αίθουσα. Η κατασκευή του ήταν μια πρωτοβουλία του εικονομάχου αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ε΄. Η αίθουσα της Πορφύρας έγινε το δωμάτιο τοκετού και το επίθετο <<Πορφυρογέννητος>> χαρακτήριζε όλα τα παιδιά που γεννιόνταν μέσα σε αυτό. Ήταν ένα τέχνημα που λειτούργησε ως μέσο διασφάλισης της κληρονομικής εξουσίας, χάρη στη δημιουργία ενός νέου αυτοκρατορικού τίτλου.

Η γέννηση του μικρού Λέοντα έγινε μετά από πολυετή αναμονή και ένα χρόνο μετά, ο Λέοντας, γρήγορα και βιαστικά, στέφτηκε συναυτοκράτορας. Με τις δυο αυτές κινήσεις, την κατασκευή του δωματίου της Πορφύρας και την γρήγορη στέψη του γιου του, ο Κων/νος ο Ε΄ ήθελε να δημιουργήσει τετελεσμένα

και να διασφαλίσει την διαδοχή μέσω της συγγένειας, κάνοντας τον τίτλο του αυτοκράτορα κληρονομικό αξίωμα.

Το πολιτευμα στο Βυζάντιο ήταν αιρετή μοναρχία. Ο αυτοκράτορας δεν κληρονομουσε το αξίωμα από τον πατέρα του, αλλά έπρεπε να τηρεί ορισμένες απαραίτητες προϋποθέσεις: να είναι χριστιανός ορθόδοξος αλλά και αρτιμελής. Η εκλογή του γινόταν από το λαό, τη σύγκλητο, το στρατό και τους δήμους, οι επευφημίες των οποίων αποτελούσαν και το μοναδικό στοιχείο παρέμβασης του λαού στην αναγόρευσή του. Στα μέσα του 5ου αιώνα μαρτυρείται για πρώτη φορά η στέψη του αυτοκράτορα από τον Πατριάρχη. Η στέψη, αν και δεν αποτελούσε ουσιαστικό στοιχείο της αναγόρευσης, με το πέρασμα του χρόνου αποκτούσε ολοένα και μεγαλύτερη σημασία. Παράλληλα, ένα ακόμη χαρακτηριστικό συνόδευε την αναγόρευση του βυζαντινού αυτοκράτορα, η ύψωσή του πάνω στην ασπίδα, συνήθεια που κληροδοτήθηκε από τη ρωμαϊκή στρατιωτική παράδοση και είχε καθαρά συμβολικό χαρακτήρα, καθώς θύμιζε τη στρατιωτική προέλευση και την αποστολή του αυτοκράτορα.

Η αρχή της κληρονομικής βασιλείας είχε όμως αρχίσει να αντιμάχεται τον καθιερωμένο τρόπο εκλογής. Η γέννηση στην αίθουσα της Πορφύρας θα αποτελέσει ένα νέο στοιχείο για την εκλογή αυτοκράτορα, προσπαθώντας να παραμερίσει την εκλογή από τη Σύγκλητο, το στρατό και το λαό. Μπορούμε να πούμε ότι η αλλαγή αυτή σηματοδοτεί το πέρασμα από την αρχαιότητα στο μεσαίωνα. Από δω και περα, οι πορφυρογέννητοι θα είχαν δικαίωμα να ανεβούν στο θρόνο και να ενδυθούν την πορφύρα.

Ο Λέοντας τελικά, όταν ο Κωνσταντίνος ο Ε΄πέθανε, κατά τη διάρκεια εκστρατείας εναντίον των Βουλγάρων (775), έγινε αυτοκράτορας, ο πρώτος πορφυρογέννητος αυτοκράτορας. Φυσικά όλα αυτά, σε άλλες περιπτώσεις, δε θα εμποδίσουν τους ανταγωνιστές και σφετεριστές, που εποφθαλμιούσαν το θρόνο, να αντιδράσουν και να κάνουν τις κινήσεις τους για την κατάληψη του θρόνου.

Η «Πορφύρα»

Η «Πορφύρα», το δωμάτιο όπου γεννιόνταν τα παιδιά του εκάστοτε αυτοκράτορα, το περιγράφει η Άννα Κομνηνη (Αλεξ. Ζ΄, ΙΙ) : <<Είναι δε η πορφύρα ένα δωμάτιο του παλατιού, από το δάπεδο ως το πάνω μέρος των τοίχων σχηματίζει ένα τέλειο τετράγωνο, ενώ η οροφή του έχει σχήμα πυραμίδας. Προς το μέρος της θάλασσας βλέπει στο λιμάνι, όπου είναι στημένοι οι πέτρινοι τούροι και οι λέοντες. Το δάπεδο είναι όλο στρωμένο με μάρμαρο κι οι τοίχοι επίσης έχουν μαρμαρίνη επένδυση. Και δεν είναι κοινό μάρμαρο ούτε καν από εκείνα τα πανάκριβα αλλά όχι και δυσεύρετα είναι απ' αυτά που οι βασιλείς προμηθεύονταν τον παλιό καιρό από τη Ρώμη. Για να μη τα πολυλογώ, η πέτρα αυτή είναι ολοπόρφυρη με κάποια λευκά στίγματα σπαρμένα σαν άμμος εδώ κι εκεί>>

Πηγή: vizantinistorika.blogspot.gr